

I

(Resolutsioonid, soovitused ja arvamused)

ARVAMUSED

EUROOPA ANDMEKAITSEINSPEKTOR

Euroopa andmekaitseinspektori arvamus, mis käsitleb õigusaktide ettepanekuid ühise põllumajanduspoliitika kohta pärast 2013. aastat

(2012/C 35/01)

EUROOPA ANDMEKAITSEINSPEKTOR,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artiklit 16,

võttes arvesse Euroopa Liidu põhiõiguste hartat, eriti selle artikleid 7 ja 8,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 24. oktoobri 1995. aasta direktiivi 95/46/EÜ üksikisikute kaitse kohta isikuandmete töötlemisel ja selliste andmete vaba liikumise kohta ⁽¹⁾,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 18. detsembri 2000. aasta määrust (EÜ) nr 45/2001 üksikisikute kaitse kohta isikuandmete töötlemisel ühenduse institutsioonides ja asutustes ning selliste andmete vaba liikumise kohta ⁽²⁾,

võttes arvesse taotlust arvamuse esitamiseks kooskõlas määruse (EÜ) nr 45/2001 artikli 28 lõikega 2,

ON VASTU VÕTNUD JÄRGMISE ARVAMUSE:

1. SISSEJUHATUS

1.1. Konsulteerimine Euroopa andmekaitseinspektoriga

1. 12. oktoobril 2011 võttis komisjon vastu järgmised ettepanekud (edaspidi „ettepanekud“) ühise põllumajanduspoliitika (edaspidi „ÜPP“) kohta pärast 2013. aastat, mis saadeti samal päeval Euroopa andmekaitseinspektorile konsulteerimiseks:

- ettepanek võtta vastu Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, millega kehtestatakse ühise põllumajanduspoliitika raames toetuskavade alusel põllumajandustootjatele makstavate otsetoetuste eeskirjad (edaspidi „otsetoetuste määrus“) ⁽³⁾;
- ettepanek võtta vastu Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, millega kehtestatakse põllumajandustoodete ühine turukorraldus (edaspidi „ÜTK määrus“) ⁽⁴⁾;

⁽¹⁾ EÜT L 281, 23.11.1995, lk 31.

⁽²⁾ EÜT L 8, 12.1.2001, lk 1.

⁽³⁾ KOM(2011) 625 (lõplik).

⁽⁴⁾ KOM(2011) 626 (lõplik).

- ettepanek võtta vastu Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondist (EAFRD) antavate maaelu arengu toetuste kohta (edaspidi „maaelu arengu määrus”) (5);
 - ettepanek võtta vastu Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus ühise põllumajanduspoliitika rahastamise, haldamise ja järelevalve kohta (edaspidi „horisontaalne määrus”) (6);
 - ettepanek võtta vastu nõukogu määrus, millega määratakse kindlaks põllumajandustoodete ühise turukorraldusega seotud teatavate toetuste kehtestamise meetmed (7);
 - ettepanek võtta vastu Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, millega muudetakse nõukogu määrust (EÜ) nr 73/2009 seoses põllumajandustootjatele 2013. aastal makstavate otsetoetuste kohaldamisega (8);
 - ettepanek võtta vastu Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, millega muudetakse nõukogu määrust (EÜ) nr 1234/2007 seoses ühtse otsemaksete kava ja viinamarjakasvatavate toetamisega (9).
2. Euroopa andmekaitseinspektor avaldab heameelt, et komisjon temaga ametlikult konsulteerib ning tervitab käesolevale arvamusele osundava viite lisamist otsetoetuste määruse, ÜTK määruse, maaelu arengu määruse ja horisontaalse määruse kavandatud preambulisse.

1.2. Ettepanekute eesmärgid ja isikuandmete töötlemine

3. Ettepanekute eesmärk on sätestada raamtingimused 1) elujõulisele toidutööstusele, 2) loodusvarade säästvale majandamisele ja kliimameetetele ning 3) tasakaalustatud territoriaalsele arengule. Selleks otstarbeks kehtestatakse mitu toetuskava põllumajandustootjatele, aga ka muid meetmeid põllumajanduse ja maaelu arendamiseks.
4. Programmi elluviimise eri etappides (abitaotluste menetlemisel, maksete läbipaistvuse tagamisel, pettuste vältimisel ning selle vastu võitlemisel jne) töödeldakse – peamiselt toetusesaajate, kuid ka kolmandate isikute – isikuandmeid. Kuna andmete töötlemine toimub põhiosas liikmesriikides ja liikmesriikide vastutusel, on komisjonil juurdepääs enamikule neist andmetest. Toetusesaajad, ja teatud juhtudel ka kolmandad isikud, peavad andma – näiteks pettusevastaste kontrollide eesmärgil – teavet selleks määratud pädevatele asutustele.

1.3. Euroopa andmekaitseinspektori arvamuse eesmärk

5. Andmekaitse tähtsust ÜPP kontekstis rõhutas Euroopa Kohus Schecke kohtuasjades tehtud otsuses, millega tunnistati kehtetuks Euroopa põllumajandusfondidest toetust saavate isikute nimede avaldamist käsitlevad ELi õigusaktid (10). Euroopa andmekaitseinspektor on teadlik, et praegusel juhul ei ole andmekaitseaspektid ettepanekute kese. Kuna ettepanekud on siiski seotud isikuandmete töötlemisega, on vajalik esitada mõned asjakohased märkused.
6. Käesoleva arvamuse eesmärk ei ole analüüsida kogu ettepanekute paketti, vaid pakkuda sisendit ja suuniseid, kuidas kavandada ÜPP haldamiseks vajalike isikuandmete töötlemist viisil, mis austaks põhiõigust eraelu puutumatusele ja andmekaitsele ning tagaks samas tõhusa toetuste haldamise, pettuste ennetamise ja uurimise ning kulutuste läbipaistvuse ja nende eest vastutamise.

(5) KOM(2011) 627 (lõplik).

(6) KOM(2011) 628 (lõplik).

(7) KOM(2011) 629 (lõplik).

(8) KOM(2011) 630 (lõplik).

(9) KOM(2011) 631 (lõplik).

(10) EK, 9. november 2010, Volker und Markus Schecke, C-92/09 ja C-93/09.

7. Seda silmas pidades on käesolev arvamus jagatud kaheks osaks: esimene, üldisem osa sisaldab analüüsi ja soovitusi, mis on kohaldatavad enamikule ettepanekutest. Selles on kajastatud eelkõige märkused komisjoni delegeeritud ja rakendusvolituste kohta. Teises osas käsitletakse mitmes ettepanekus⁽¹¹⁾ sisalduvaid konkreetseid sätteid ja antakse soovitusi neis tuvastatud probleemide lahendamiseks.

2. ETTEPANEKUTE ANALÜÜS

2.1. Üldised märkused

8. Nagu märgitud, viiakse suurem osa töötlemistoimingutest läbi liikmesriikides. Paljudel juhtudel on komisjonil aga võimalik isikuandmetele juurde pääseda. Sellega seoses avaldab Euroopa andmekaitseinspektor heameelt, et asjakohaste ettepanekute preambulitesse on lisatud viited direktiivi 95/46/EÜ ja määruse (EÜ) nr 45/2001 kohaldamise kohta⁽¹²⁾.
9. Üldistavalt võib öelda, et ettepanekutes ei käsitleta mitmeid andmekaitse seisukohast olulisi küsimusi, vaid neid kavatsetakse reguleerida rakendus- või delegeeritud aktidega. See kehtib näiteks meetmete kohta, mida kavatsetakse võtta seoses toetuste järelevalvega, IT-süsteemide rajamisega, kolmandatele riikidele teabe edastamisega ning kohapealsete kontrollidega⁽¹³⁾.
10. Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklis 290 sätestatakse komisjoni delegeeritud volituste rakendamise tingimused. Komisjonile võidakse delegeerida õigus täiendada või muuta „seadusandliku akti teatavaid mitteolemuslikke osi”. Samuti määratakse sõnaselgelt kindlaks „volituste delegeerimise eesmärgid, sisu, ulatus ja kestus”. Rakendusvolitustega seoses sätestatakse ELi toimimise lepingu artiklis 291, et need võidakse anda komisjonile, kui „liidu õiguslikult siduvate aktide rakendamiseks on vaja ühetaolisi tingimusi”. Tagatakse, et liikmesriigid teostavad vajalikku järelevalvet.
11. Euroopa andmekaitseinspektor leiab, et ettepanekutes kavandatud andmetöötluse keskseid osi ja vajalikke andmekaitsemeetmeid ei saa käsitleda mitteolemuslike osadena. Õiguskindluse suurendamiseks tuleks seetõttu vähemalt järgmised asjaolud sätestada juba peamistes seadusandlikes aktides⁽¹⁴⁾:
- esitada sõnaselgelt iga töötlemistoimingu konkreetne eesmärk. Eelkõige seondub see isikuandmete avaldamisega ja teabe edastamisega kolmandatele riikidele;
 - ette näha ja täpsustada töödeldavate andmete liigid, sest praegu jääb töötlemise ulatus paljudel juhtudel ebaselgeks⁽¹⁵⁾;
 - määratleda juurdepääsuõigused, seda eriti seoses komisjoni juurdepääsuga andmetele. Selle kohta tuleb täpsustada, et komisjon võib isikuandmeid töödelda vaid vajadusel, näiteks kontrolli eesmärgil;
 - määrata kindlaks andmete maksimaalsed säilitamisajad, sest mõningatel juhtudel on ettepanekutes nimetatud vaid minimaalseid säilitamisaegu⁽¹⁶⁾;

⁽¹¹⁾ Mitmed neist sätetest sisalduvad juba olemasolevas seadusandlikus raamistikus.

⁽¹²⁾ KOM(2011) 625 (lõplik); põhjendus 42; KOM(2011) 626 (lõplik); põhjendus 137; KOM(2011) 627 (lõplik); põhjendus 67; KOM(2011) 628 (lõplik); põhjendus 69.

⁽¹³⁾ Vt muuhulgas ÜTK määruse artikkel 157; maaelu arengu määruse VII jaotis (Järelevalve ja hindamine) ning artiklid 78 ja 92; ning horisontaalse määruse artiklid 21–23, 49–52 ning V jaotise II ja III peatükk.

⁽¹⁴⁾ Vt ka Euroopa andmekaitseinspektori arvamus, mis käsitleb Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi ettepanekut, millega muudetakse direktiivi 89/666/EMÜ, 2005/56/EÜ ja 2009/101/EÜ keskregistririte, äriregistririte või äriühingute registririte sidumise osas (ELT C 220, 26.7.2011, lk 1), jaotis 3.2; Euroopa andmekaitseinspektori arvamus ettepaneku kohta võtta vastu Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus börsiväliste tuletisinstrumentide, kesksete vastaspoolte ja kauplemisteabehoidlate kohta (ELT C 216, 22.7.2011, lk 9), punktid 13, 28 ja 30; Euroopa andmekaitseinspektori arvamus ettepaneku kohta võtta vastu Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv elamukinnisvaraga seotud krediidilepingute kohta, punktid 7, 12 ja 13; kõik need on kättesaadavad veebilehel <http://www.edps.europa.eu>

⁽¹⁵⁾ Vt muuhulgas maaelu arengu määruse artiklid 77 ja 92.

⁽¹⁶⁾ Vt horisontaalse määruse artikli 70 lõige 1 ja artikli 72 lõige 2.

- täpsustada andmesubjektide õigused, eriti seoses õigusega saada teavet. Ehkki toetusesaajad võivad olla oma andmete töötlemisest teadlikud, tuleb ka kolmandaid isikuid küllalaldaselt teavitada, et nende andmeid võidakse kasutada kontrolli eesmärgil;
 - täpsustada tuleb ka seda, millisel eesmärgil ja mis ulatuses edastatakse teavet kolmandatele riikidele, võttes arvesse direktiivi 95/46/EÜ artiklis 25 ja määruse (EÜ) nr 45/2001 artikli 9 lõikes 1 sätestatud nõudeid.
12. Kui nimetatud üksikasju on peamistes seadusandlikes ettepanekutes täpsustatud, siis võib erikaitsemeetmete üksikasjalikumaks rakendamiseks kasutusele võtta delegeeritud või rakendusakte. Euroopa andmekaitseinspektor loodab, et temaga konsulteeritakse andmekaitsega seonduvaid küsimusi käsitlevate rakendus- ja delegeeritud aktidega seoses.
13. Mõningatel juhtudel võidakse töödelda (kahtlustatavate) õigusrikkumiste andmeid (näiteks pettusega seoses). Kuna andmekaitset käsitlevad kohaldatavad õigusaktid näevad sellistele andmetele ette täiendava kaitse, ⁽¹⁷⁾ võidakse eelnevalt vajada pädeva riikliku andmekaitseameti või Euroopa andmekaitseinspektori kontrolli ⁽¹⁸⁾.
14. Lõpetuseks, ette tuleb näha julgeolekumeetmed, seda eriti seoses arvutipõhiste andmebaaside ja süsteemidega. Arvesse tuleb võtta ka vastutuse ja eraelu kavandatud puutumatusse põhimõtteid.

2.2. Konkreetsete märkused

Otstarbe piiramine ja töötlemise ulatus

15. ÜTK määruse artiklis 157 antakse komisjonile õigus kehtestada rakendusakte, mis käsitlevad erineval otstarbel (näiteks turu läbipaistvuse tagamiseks, ÜPP meetmete kontrollimiseks või rahvusvaheliste kokkulepete rakendamiseks) teatistele esitatavaid nõudeid, ⁽¹⁹⁾ võttes arvesse „andmevajadust ja sünergiaid võimalike andmeallikate vahel” ⁽²⁰⁾. Euroopa andmekaitseinspektor teeb ettepaneku selles sättes täpsustada, milliseid andmeallikaid igal konkreetsel otstarbel kasutatakse. Sellega seoses soovib Euroopa andmekaitseinspektor juhtida tähelepanu ohule, et andmebaaside omavaheline ühendamine võib olla vastuolus otstarbe piiramise põhimõttega, ⁽²¹⁾ mille järgi ei tohi isikuandmeid töödelda hiljem viisil, mis on vastuolus nende kogumise algsete eesmärkidega ⁽²²⁾.

⁽¹⁷⁾ Määruse (EÜ) nr 45/2001 artikli 10 lõige 5 ja direktiivi 95/46/EÜ artikli 8 lõige 5.

⁽¹⁸⁾ Määruse (EÜ) nr 45/2001 artikli 27 lõige 2 ja direktiivi 95/46/EÜ artikkel 20.

⁽¹⁹⁾ Teavitamiskohustust võidakse rakendada seoses „käesoleva määruse kohaldamise, põllumajandustoodete turu järelevalve, analüüsi ja haldamisega, turu läbipaistvuse tagamisega, ÜPP meetmete nõuetekohase toimimisega, kõnealuste meetmete kontrollimise, järelevalve, hindamise ja auditeerimisega ning rahvusvaheliste kokkulepete rakendamisega, sh kõnealuste kokkulepete kohaste teavitamise nõuetega” (vt artikli 157 lõike 1, esimene lõik).

⁽²⁰⁾ Sarnaste eesmärkidega teabevahetust reguleeritakse juba olemasolevate õigusaktidega (vt näiteks nõukogu määruse (EÜ) nr 1290/2005, 21. juuni 2005, ühise põllumajanduspoliitika rahastamise kohta artikkel 36 (edaspidi „ÜPP rahastamise määrus”) (ELT L 209, 11.8.2005, lk 1); ning nõukogu määruse (EÜ) nr 1234/2007, 22. oktoober 2007, millega kehtestatakse põllumajandusturgude ühine korraldus ning mis käsitleb teatavate põllumajandustoodete erisätteid, artikkel 192 (ELT L 299, 16.11.2007, lk 1)).

⁽²¹⁾ Vt ka Euroopa andmekaitseinspektori arvamus ettepaneku kohta võtta vastu Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus teise põlvkonna Schengeni infosüsteemi (SIS II) loomise, toimimise ja kasutamise kohta (KOM(2005) 236 (lõplik)) ning ettepaneku kohta võtta vastu Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, mis käsitleb liikmesriikides sõidukite registreerimistunnistusi väljaandvate teenistuste juurdepääsu teise põlvkonna Schengeni infosüsteemile (SIS II) (KOM(2005) 237 (lõplik)) (ELT C 91, 19.4.2006, lk 38), eelkõige punkt 10; Euroopa andmekaitseinspektori arvamus, mis käsitleb komisjoni teatist Euroopa Parlamendile ja nõukogule – „Ülevaade teabehaldusest vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajaneval alal”, eelkõige punktid 47–48; ning Euroopa andmekaitseinspektori märkused komisjoni teatise kohta, mis käsitleb Euroopa andmebaaside koostalitlusvõimet, 10. märts 2006; kõik need on kättesaadavad veebilehel <http://www.edps.europa.eu>

⁽²²⁾ Vt määruse (EÜ) nr 45/2001 artikli 4 lõike 1 punkti b ning direktiivi 95/46/EÜ artikli 6 lõike 1 punkti a riiklikud rakendusaktid.

16. Maaelu arengu määruse artiklites 74 ja 77 sätestatakse, et järelevalve ja hindamise eesmärgil „loovad komisjon ja liikmesriigid ühiselt” jälgimis- ja hindamissüsteemi, mis hõlmab ka elektroonilist teabesüsteemi. Süsteem sisaldab toetusesaajate esitatud andmete töötlemist „toetusesaajate ja projekti põhitunnuste kohta” (artikkel 78). Vastavas sättes tuleb täpsustada, kas selline põhiteave sisaldab isikuandmeid. Lisaks tuleb kindlaks määrata töödeldavate andmete liigid ning konsulteerida Euroopa andmekaitseinspektoriga artiklis 74 ette nähtud rakendusaktidega seoses.
17. Lisaks nähakse sama ettepaneku artiklis 92 ette, et „komisjon loob koostöös liikmeriikidega” uue teabesüsteemi, mis võimaldab „ühist huvi pakkuva teabe” turvalist vahetamist. Vahetatava teabe liikide määratlus on liiga lai ning seda tuleb kitsendada, juhul kui selle süsteemi vahendusel hakatakse edastama isikuandmeid. Lisaks tuleb täpsustada artiklite 77 ja 92 omavahelist seost, sest jääb ebaselgeks, kas neil on sama eesmärk ja ulatus.
18. Horisontaalse määruse põhjenduses 40 sedastatakse, et liikmesriigid peaksid kasutama teatavate maksete puhul ühtset haldus- ja kontrollisüsteemi⁽²³⁾ ning liikmesriikidel tuleks „liidu toetuse tõhususe ja järelevalve edendamiseks” lubada „ühtset süsteemi kasutada ka liidu muude toetuskavade suhtes”. Seda sätet tuleks selgitada, seda eriti juhul, kui see ei käsitle ainult sünergiate ärakasutamist infrastruktuuri tähenduses, vaid ka neis säilitatava teabe kasutamist teiste toetuskavade kontrollimise eesmärgil.
19. Horisontaalse määruse artikli 73 lõike 1 punkti c kohaselt peab toetusetaotluses lisaks teabele põldude ja toetusõiguse kohta sisalduma ka „muu teave, mis on sätestatud käesolevas määruses või nõutud asjaomase põllumajandusala sektori põhise õigusakti rakendamiseks või asjaomase liikmesriigi poolt”⁽²⁴⁾. Juhul kui eeldatakse, et see teave sisaldab isikuandmeid, siis tuleb täpsustada, millised on nõutud andmete liigid.

Juurdepääsuõigused

20. Horisontaalses määruses sätestatakse, millised on ühist põllumajanduspoliitikat rakendavad asutused ning määratakse kindlaks nende ülesanded (artiklid 7 kuni 15). Komisjonile nähakse ette järgmised pädevused (jaotised IV–VII):
- pääseda kontrolli eesmärkidel juurde nende asutuste töödeldud andmetele (teatavate maksete ja toetusesaajate kohta)⁽²⁵⁾;
 - pääseda neist andmetest enamikule juurde ka meetmete üldise hindamise otstarbel⁽²⁶⁾.
21. Eelmises lõigus nimetatud esimene ülesanne hõlmab isikuandmete töötlemist, samal ajal kui teise ülesande täitmiseks vajadus isikuandmete töötlemise järele esmapilgul puudub: meetmete üldist hindamist on võimalik teostada ka koond- või anonüümsete andmete põhjal. Juhul kui komisjon ei suuda isikuandmete töötlemise vajadust selles kontekstis piisavalt põhjendada, tuleb lisada selgitus, et komisjonile ei edastata meetmete üldise hindamise otstarbel isikuandmeid.

⁽²³⁾ Sätestatud juba nõukogu määrusega (EÜ) nr 73/2009, 19. jaanuar 2009, millega kehtestatakse ühise põllumajanduspoliitika raames põllumajandustootjate suhtes kohaldatavate otsetoetuskavade ühiseeskirjad ja teatavad toetuskavad põllumajandustootjate jaoks, muudetakse määruseid (EÜ) nr 1290/2005, (EÜ) nr 247/2006, (EÜ) nr 378/2007 ning tunnistatakse kehtetuks määrus (EÜ) nr 1782/2003, artiklis 14 (ELT L 30, 31.1.2009, lk 16) (edaspidi: „otsetoetuste määrus”).

⁽²⁴⁾ Sarnane sõnastus sisaldub otsetoetuste määruse artikli 19 lõike 1 punktis c.

⁽²⁵⁾ Sama otstarbega andmevahetust nähakse ette juba ÜPP rahastamise määruse artiklis 36.

⁽²⁶⁾ Vt artikkel 110.

22. Horisontaalse määruse artiklites 49 kuni 52 ning 61 kuni 63 kehtestatakse kohapealsete kontrollide eeskirjad⁽²⁷⁾. Ettepanekus sätestatakse, et selliseid kontrolle viivad peamiselt läbi liikmesriikide pädevad asutused, eriti koduviisiite ja isikute ametlikku küsitlemist, kuid komisjonil on sel viisil kogutud teabele juurdepääs. Siinkohal tuleks seadusandjal täpsustada, et komisjon pääseb sellistele andmetele juurde vaid juhul, kui see on vajalik kontrolli eesmärkidel. Samuti tuleb kindlaks määrata isikuandmete liigid, millele komisjon juurde pääseb.
23. Horisontaalses määruses nähakse toetuste järelevalve eesmärgil ette ühtse haldus- ja kontrollisüsteemi loomine⁽²⁸⁾ (artiklid 68–78), mis koosneb mitmest andmebaasist:
- elektroonilisest andmebaasist (artikkel 70);
 - põldude identifitseerimise süsteemist (artikkel 71);
 - toetusõiguste identifitseerimise ja registreerimise süsteemist (artikkel 72);
 - toetusetaotlustest (artikkel 73).
24. Elektroonilise andmebaasi koosseisu kuulub üks andmebaas igast liikmesriigist (ja valikuliselt liikmesriikidesisesed detsentraliseeritud andmebaasid). Selles registreeritakse iga toetusesaaja toetuse- ja maksetaotlustest saadud andmed. Võttes arvesse asjaolu, et kõik toetusetaotluste kaudu kogutud andmed ei ole kontrolli eesmärkidel vajalikud, tuleb leida võimalusi selliste isikuandmete töötlemise vähendamiseks.
25. Juurdepääs ühtsele haldus- ja kontrollisüsteemile ei ole sõnaselgelt reguleeritud. Sarnaselt kohapealsete kontrollide kohta tehtud märkustele soovib Euroopa andmekaitseinspektor seadusandjal kehtestada süsteemile juurdepääsuks selgelt sätestatud eeskirjad.
26. Kontrollidega seoses sätestatakse horisontaalses määruses eeskirjad äridokumentide, sealhulgas kolmandate isikute äridokumentide kontrollimiseks (artiklid 79–88)⁽²⁹⁾. Neis dokumentides võivad sisalduda kolmandate isikute isikuandmed. Õigusaktis tuleb täpsustada, millistel tingimustel kolmandatelt isikutelt nende äridokumentide esitamist nõutakse⁽³⁰⁾.
27. Sama ettepaneku artiklis 87 sätestatakse, et komisjoni ametnikel on „[a]sjakohaste riiklike õigusaktide kohaselt” juurdepääs kõigile „kontrolliks ettevalmistatud või sellest tulenevatele” dokumentidele. See kehtib nii juhtudel, mil komisjoni ametnikud võivad kontrollides osaleda (lõige 2), kui ka juhtudel, mil teatavaid toiminguid peavad läbi viima selle liikmesriigi, milles kontroll läbi viiakse, õigusaktide alusel spetsiaalselt määratud ametnikud (lõige 4). Mõlemal juhul tuleb tagada, et komisjoni ametnikud pääsevad neile andmetele juurde vaid vajadusel (näiteks kontrolli eesmärkidel), ning seda ka juhtudel, mil siseriiklik õigus lubab juurdepääsu teistel eesmärkidel. Euroopa andmekaitseinspektor kutsub seadusandjat üles lisama teksti vastavad täpsustused.

⁽²⁷⁾ Kohapealsete kontrollide läbiviimist nähakse ette juba olemasolevates õigusaktides (vt ÜPP rahastamise määruse artiklid 36 ja 37).

⁽²⁸⁾ Sarnane süsteem kehtestati juba otsetoetuste määruse artikliga 14.

⁽²⁹⁾ Äridokumentide, ja sealhulgas kolmandate isikute äridokumentide kontrollimist ja komisjoni juurdepääsu nendele reguleeritakse juba olemasolevates õigusaktides (vt näiteks nõukogu määrus (EÜ) nr 485/2008, 26. mai 2008, Euroopa Põllumajanduse Tagatistfondi rahastamissüsteemi kuuluvate toimingute kontrollimise kohta liikmesriikide poolt (kodifitseeritud versioon) artikkel 15 (ELT L 143, 3.6.2008, lk 1).

⁽³⁰⁾ Vt ka Euroopa andmekaitseinspektori 19. aprilli 2011. aasta arvamus ettepaneku kohta võtta vastu Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus börsiväliste tuletisinstrumentide, kesksete vastaspoolte ja kauplemisteabehoidlate kohta (ELT C 216, 22.7.2011, lk 9), eriti selle punkt 32, kättesaadav veebilehel <http://www.edps.europa.eu>

28. Horisontaalse määruse artikli 102 kohaselt peavad liikmesriigid edastama komisjonile teatavat liiki teavet, deklaratsioone ja dokumente. See hõlmab ka kokkuvõtteid kõigi „auditite ja kontrollide kättesaadavatest tulemustest” (artikli 102 lõike 1 punkti c alapunkt v). Praegusel juhul tuleb täpsustada, et neis kokkuvõtetes ei sisaldu isikuandmeid või, juhul kui isikuandmete esitamine on vajalik, määratleda, millistel eesmärkidel isikuandmeid tuleb esitada.

Säilitamisperioodid

29. Horisontaalse määruse artikli 70 lõikes 1 sätestatakse, et elektrooniline andmebaas võimaldab liikmesriigi pädeval asutusel saada kätte andmed alates 2000. aastast ja võimaldab „saada otse ja viivitamata kätte” ka vähemalt viie eelneva järjestikuse kalendriaasta andmeid ⁽³¹⁾.
30. Toetusõiguste identifitseerimise ja registreerimise süsteem võimaldab „toetusõigusi kontrollida ning teha riskikontrolli toetusetaotlustega ja põldude identifitseerimise süsteemiga”. Horisontaalse määruse artikli 72 lõikes 2 sätestatakse, et need andmed peavad olema kättesaadavad vähemalt neli aastat ⁽³²⁾.
31. Nende kahe süsteemiga seoses juhib Euroopa andmekaitseinspektor tähelepanu direktiivi 95/46/EÜ artikli 6 lõike 1 punktile e ja määruse (EÜ) nr 45/2001 artikli 4 lõike 1 punktile e, milles sätestatakse, et tuvastataval kujul ei tohi andmeid säilitada kauem kui see on vajalik nende andmete kogumise eesmärgil. Sellest tulenevalt tuleb määratleda lisaks minimaalsetele säilitamisperioodidele ka maksimaalsed säilitamisperioodid.

Rahvusvaheline andmeedastus

32. ÜTK määruse artikli 157 lõike 1 teises lõigus sätestatakse, et andmeid võib edastada kolmandatele riikidele ja rahvusvahelistele organisatsioonidele. Euroopa andmekaitseinspektor juhib tähelepanu, et isikuandmete edastamine riikidele, mis ei paku piisavat andmekaitset, on konkreetsest juhtumist lähtuvalt põhjendatud vaid juhul, kui kohaldada saab mõnda direktiivi 95/46/EÜ artiklis 26 või määruse (EÜ) nr 45/2001 artikli 9 lõikes 6 esitatud erandit (näiteks kui andmete edastamine on vajalik või seadusega ette nähtud, sest seda nõuab avalik huvi).
33. Sellisel juhul tuleb kindlaks määrata andmeedastuse täpne eesmärk (näiteks, et see on seotud rahvusvaheliste kokkulepete rakendamisega) ⁽³³⁾. Vastavates rahvusvahelistes kokkulepetes peaksid sisalduma erikaitsemeetmed, mis käsitlevad isikuandmete ja eraelu puutumatuse kaitset ning nende õiguste kasutamist andmesubjektide poolt. Juhul kui andmete edastaja on komisjon, siis tuleb andmete edastamiseks taotleda lisaks Euroopa andmekaitseinspektori luba ⁽³⁴⁾.

Teabe avaldamine

34. Horisontaalse määruse põhjenduses 70 ja ettepanekute selgitavas memorandumis märgitakse, et ettevalmistamisel on uued eeskirjad, milles käsitletakse toetusesaajaid käsitleva teabe avaldamist, „võttes arvesse Euroopa Liidu Kohtu esitatud vastuväiteid” Schecke ⁽³⁵⁾ kohtuasjas.
35. Euroopa andmekaitseinspektor tuletab meelde, et eeskirjades, milles reguleeritakse toetusesaajaid käsitleva teabe avaldamist, tuleb järgida proportsionaalsuse põhimõtet. Nagu on kinnitanud Euroopa Kohus, ⁽³⁶⁾ tuleb saavutada mõistlik tasakaal toetusesaajate eraelu puutumatuse ja andmekaitsega seotud põhiõiguste ning Euroopa Liidu huvide vahel tagada läbipaistvus ja riiklike vahendite mõistlik haldamine.

⁽³¹⁾ Nagu on juba sätestatud otsetoetuste määruse artiklis 16.

⁽³²⁾ Otsetoetuste määruse artikkel 18 sisaldab väga sarnast sõnastust.

⁽³³⁾ ÜTK määruse artikli 157 lõike 1 esimeses lõigus esitatakse loetelu eesmärkidest, mille puhul võib komisjon nõuda teabe esitamist, kuid täpsustamata jääb, millistel neist eesmärkidest võib andmeid edastada kolmandatele riikidele või rahvusvahelistele organisatsioonidele.

⁽³⁴⁾ Määruse (EÜ) nr 45/2001 artikli 9 lõige 7.

⁽³⁵⁾ EK, 9. november 2010. aasta, Volker und Markus Schecke ja Eifert, liidetud kohtuasjad C-92/09 ja C-93/09.

⁽³⁶⁾ EK, Schecke, punktid 77–88.

36. See kehtib ka ÜTK määruse artikli 157 lõike 1 teises lõigus sätestatu kohta, mille alusel võib andmeid „avaldada, pidades silmas isikuandmete kaitset ja ettevõtjate õigustatud huvi kaitsta oma ärisaladusi”. Artikli 157 lõike 2 punktis d ning sama artikli lõike 3 punktis c antakse komisjonile õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte, milles sätestatakse „teabe avaldamise tingimused ja vahendid”, ning rakendusakte teabe ja dokumentide avaldamise korra kohta.
37. Euroopa andmekaitseinspektor avaldab heameelt, et teabe ja dokumentide avaldamisel kohaldatakse isikuandmete kaitset. Siiski tuleb olulised üksikasjad, näiteks avaldamise eesmärk ja avaldatavad andmeliigid, täpsustada ettepanekutes, mitte teha seda rakendus- või delegeeritud õigusaktiga.

Andmesubjektide õigused

38. Kindlaks tuleb määrata andmesubjektide õigused, seda eriti seoses juurdepääsuõiguse ning õigusega tutvuda andmetega. See kehtib eelkõige horisontaalse määruse artikli 81 kohta, mille kohaselt võib kontrollida taotlusesaajate, kuid ka tarnijate, klientide, veottevõtjate ja teiste kolmandate isikute äridokumente. Kuigi toetusesaajad võivad olla oma isikuandmete töötlemisest teadlikud, tuleb küllaldaselt teavitada ka kolmandaid isikuid sellest, et nende andmeid võidakse kasutada kontrolli eesmärkidel (näiteks isikuandmete puutumatus käsitleva teate esitamisega andmete kogumise hetkel ning vastava teabega kõikidel asjakohastel veebisaitidel ja dokumentidel). Ettepanekutesse tuleb lisada kohustus teavitada andmesubjekte, sealhulgas kolmandaid isikuid.

Julgeolekumeetmed

39. Ette tuleb näha julgeolekumeetmed, eriti seoses arvutipõhiste andmebaaside ja süsteemidega. Arvesse tuleb võtta ka vastutuse ja eraelu kavandatud puutumatus põhimõtteid. Loend nende arvutipõhiste andmebaaside ja süsteemidega seoses võetavatest julgeolekumeetmetest tuleks kehtestada vähemalt delegeeritud või rakendusaktidega. See on seda olulisem, et kontrollide raames töödeldavad isikuandmed võivad sisaldada kahtlustatavaid õigusrikkumisi käsitlevaid andmeid.
40. Euroopa andmekaitseinspektor tervitab horisontaalse määruse artiklis 103 kehtestatud konfidentsiaalsusnõudeid ja ametisaladuse kaitsmist kontrolli teostamisel vastavalt sama määruse artiklitele 79–88.

3. KOKKUVÕTE

41. Euroopa andmekaitseinspektor leiab, et õiguskindluse suurendamiseks tuleb ettepanekutes kavandatud andmetöötlustoimingute kesksed osad ja vajalikud andmekaitsemeetmed reguleerida mitte delegeeritud või rakendusaktides, vaid peamistes seadusandlikes ettepanekutes:
- ettepanekutes tuleb sõnaselgelt esitada iga töötlemistoimingu konkreetne eesmärk, eriti seoses isikuandmete avaldamise ja rahvusvahelise edastamisega;
 - täpsustada tuleb töödeldavate andmete liigid;
 - isikuandmeid tohib töödelda vaid vajaduse korral;
 - kindlaks tuleb määrata juurdepääsuõigused. Eelkõige tuleb täpsustada, et komisjon võib isikuandmeid töödelda vaid vajadusel, näiteks kontrolli eesmärgil;
 - ettepanekutes tuleb kindlaks määrata maksimaalsed säilitamisajad;
 - täpsustada tuleb andmesubjektide õigusi, eriti seoses õigusega saada teavet. Tuleb tagada, et mitte ainult toetusesaajaid, vaid ka kolmandaid isikuid teavitatakse nende andmete töötlemisest;
 - ettepanekutes tuleb täpselt määratleda, milline on rahvusvaheliste teabeedastuste konkreetne eesmärk ja ulatus ning piirata neid konkreetse vajadusega.

42. Neid üksikasju võib täpsustada delegeeritud või rakendusaktidega. Euroopa andmekaitseinspektor loodab, et temaga sellega seoses konsulteeritakse.
43. Lisaks tuleb vähemalt rakendus- või delegeeritud aktidega ette näha julgeolekumeetmed, eriti seoses arvutipõhiste andmebaaside ja süsteemidega. Arvesse tuleb võtta ka vastutuse ja eraelu kavandatud puutumatusse põhimõtteid.
44. Võttes arvesse, et mõningatel juhtudel võidakse töödelda (kahtlustatavaid) õigusrikkumisi (näiteks pettuseid) käsitlevaid andmeid, võidakse eelnevalt vajada pädeva riikliku andmekaitseameti või Euroopa andmekaitseinspektori kontrolli.

Brüssel, 14. detsember 2011

Euroopa andmekaitseinspektori asetäitja
Giovanni BUTTARELLI
